

REALISMUS

lat. *realis* = věčný, skutečný

- není to jenom směr, ale tendence, kterou pozorujeme už od starověku (většina umělců se odjakživa snažila přiblížit se co nejvíc skutečnosti)

= vztah autora k realitě

- teprve v období renesance dominují snahy o reálné zobrazování – uplatnil se Aristotelův princip *mimesis* = věrná nápodoba skutečnosti (Dekameron, Shakespearovy hry, Cervantes; postavy zosobňují lidské typy)

- nyní dovedení do dokonalosti: umělec se zbavuje vlivů romantické rozervanosti

- výsledné dílo má velkou míru objektivitu

Příčiny vzniku:

1. pozitivní filozofie Francouze Augusta Comta

pozitivismus = směr, který uznává poznatky věd za jediné skutečné poznání

2. vliv dialektického materialismu Němce Karla Marxe

- svět není soubor hotových věcí, ale procesů = neexistuje nic absolutně konečného

3. vliv literárního vědce Hyppolita Taina [ipolit ten] – umělecké dílo je výsledkem tří vlivů: rasy, prostředí a momentu

4. rozkvět přírodních a technických věd (Darwin, Pasteur, rozvoj průmyslu)

→ důvěra v rozum a smyslové vnímání

Výtvarné umění:

1855 – výstava malíře **Gustava Courbety** měla provokativní název *Le réalisme*

- označení se ujalo

obrazy: věrné, nezátížené romantickými estetickými ideály

- neusiluje se o krásu, ale o pravdu (žádné působivé pózy, působivé barvy, přikrašlování)

- tematika: všední situace na venkově, unavení lidé

Francois Millet – venkovští lidé při práci, např. Sběračky klasů

Édouard Manet – Snídaně v trávě

Češi: Josef Mánes, Julius Mařák, Vojtěch Hynais

Rysy literárního realismu:

základní princip = pravdivost, věrnost skutečnosti

- snaha zachytit skutečnost komplexně

- objektivita díla – ale autorův subjekt nelze z díla zcela vyloučit

- v menší míře se uchyluje do minulosti (když, tak slouží jako paralela k dnešku)

- projevuje se mnoho tvůrčích postupů a prostředků

Pojem **kritický realismus**:

- jedna z variant realismu ve 2. pol. 19. století

- ostřejší společenská a sociální situace (revoluce 1848, stávkový boj, využívání dělníků)

→ spisovatelé kritického realismu záměrně zobrazovali sociální konflikty, prováděli analýzu poměrů, poukazovali na předurčenost člověka danou prostředím

- nesmlouvavý, střízlivý, ostrý úhel pohledu